

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Marta Romańska

SSA Roman Dziczek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta J.

przeciwko Fundacji "Centrum Wspierania i Promocji Przedsiębiorczości"

w likwidacji

o zapłatę

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 grudnia 2011 r.,

zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 26 maja 2011 r.,

- 1. oddała zażalenie,**
- 2. odstępuje od obciążenia pozwanej kosztami postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 26 maja 2011 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę pozwanej Fundacji „Centrum Wspierania i Promocji Przedsiębiorczości” w likwidacji o wznowienie postępowania zakończony wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 27 września 2007 r. W uzasadnieniu podkreślił, że ocena, czy skarga o wznowienie postępowania opiera się na ustawowej podstawie, nie ogranicza się do badania, czy wskazane przez skarżącego okoliczności dają się podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, lecz obejmuje badanie i ustalenie, czy podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje. Tymczasem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, w skardze kasacyjnej nie wskazano żadnego faktu lub dowodu, który można uznać za „wykryty” po uprawomocnieniu się wyroku, tj. istniejący wcześniej, lecz stronie nieznany, bądź niedostępny przed zakończeniem poprzedniego postępowania. Zwrócił uwagę, że przy skardze o wznowienie postępowania pozwana załączyła kopie dokumentów, które były objęte materiałem dowodowym w sprawie prawomocnie zakończonej, a kwestia powierzchni działki o numerze ewidencyjny 515/51, objętej księgą wieczystą nr 61199 była w tamtym postępowaniu podnoszona przez pozwaną i badana przez Sądy obu instancji.

Skoro więc strona nie powołała w istocie podstawy wznowienia, o której stanowi art. 403 § 2 k.p.c., skarga kasacyjna podlegała – zdaniem Sądu Apelacyjnego – odrzuceniu, na podstawie art. 410 § 1 k.p.c.

W zażaleniu od tego postanowienia pozwana zarzuciła Sądowi drugiej instancji naruszenie art. 403 § 2 w zw. z art. 407 § 1 k.p.c., art. 403 § 2 w zw. z art. 117 § 1, 3 i 5 k.p.c., art. 117 § 1, 3 i 5 k.p.c. w zw. z art. 45 Konstytucji RP oraz art. 5 k.p.c. w zw. z art. 117 k.p.c. i art. 6 k.c. i wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest uzasadnione.

Jak wyjaśniono w orzecznictwie Sądu Najwyższego, możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 *in fine* k.p.c., uzależniona jest od łącznego zaistnienia trzech przesłanek: po pierwsze - wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych faktów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim

powołane; po drugie - możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz po trzecie - niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (por., m.in. innymi postanowienia z dnia 7 kwietnia 2010 r., II PZ 8/10, LEX nr 603833; z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 12/10, LEX nr 619632; z dnia 10 listopada 2010 r., II UZ 29/10, LEX nr 707895 oraz postanowienie SN z dnia 26 maja 2011 r., II UZ 11/11, LEX nr 901617). Wykrycie okoliczności faktycznych lub środków dowodowych w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. oznacza powzięcie wiadomości w sposób umożliwiający ich powołanie (zob. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2011 r., II CZ 180/10, LEX nr 785878).

Zgodzić należy się z Sądem Apelacyjnym, że okoliczności faktyczne i środki dowodowe wskazane w skardze o wznowienie postępowania były zgłoszone w poprzednim postępowaniu i były przedmiotem badania przez Sądy *meriti*. Skarga była więc jedynie próbą polemiki z dotychczasową oceną wyrażoną przez Sądy obu instancji.

Skarżąca w uzasadnieniu zażalenia nie kwestionuje w istocie braku zaistnienia przesłanek wznowienia z powołanej podstawy, rozumianej w sposób wyżej opisany; podnosiła natomiast brak rozeznania (niedostępność intelektualną) pozwanej w zakresie skutków prawnych tych faktów i dowodów, a to z uwagi na odmowę ustanowienia dla niej pełnomocnika z urzędu. W istocie więc podnosiła niewysłowioną w zażaleniu podstawę wznowienia z art. 401 pkt 2 k.p.c. – pozbawienia możliwości działania. Jednakże, nawet tak rozumiany zarzut zażalenia nie mógł odnieść zamierzonego skutku.

Jak trafnie podkreśla się w literaturze, zawarte w art. 401 sformułowanie, że „można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności, jeżeli”, należy rozumieć w ten sposób, że komentowany przepis nie określa odmiennie przesłanek nieważności postępowania na potrzeby postępowania o wznowienie, lecz sytuje je w sposób szczególny pośród katalogu przyczyn nieważności określonych w art. 379 k.p.c., zawężając podstawy wznowienia z przyczyn nieważności do wyczerpująco określonych w art. 401 sytuacji nieważności postępowania, jednakże w ramach określonych przez art. 379.

Wymaga podkreślenia, że wyjątkowy charakter wznowienia postępowania przy podstawie wynikającej z nieważności postępowania przejawia się także w tym,

że nieważność postępowania nie jest brana pod uwagę z urzędu przy ocenie dopuszczalności wznowienia. Przy czym, pomimo odmiennego ujęcia podstaw uzasadniających wznowienie postępowania z powodu nieważności i przyczyn nieważności wskazanych w art. 379 k.p.c. przyjmuje się, że powinny być one co do zasady rozumiane podobnie.

Podstawa wznowienia postępowania związana z pozbawieniem strony możliwości działania powinna być rozumiana podobnie jak przyczyna nieważności określona w art. 379 pkt 5 k.p.c. tj. pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw. Artykuł 401 pkt 2 *in fine* k.p.c. wprowadza jednak dodatkowy warunek w postaci związku pomiędzy naruszeniem przepisów prawa, a pozbawieniem strony możliwości działania jako przesłanki wznowienia.

Dla uzyskania wznowienia postępowania strona musi wykazać, że w zakończonym prawomocnym orzeczeniu postępowaniu była pozbawiona możliwości działania „wskutek naruszenia przepisów prawa” (zob. postanowienie SN z dnia 25 maja 2007 r., I CZ 60/07, niepubl.).

Ocena, czy doszło do pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, powinna być dokonywana przez pryzmat konkretnych okoliczności sprawy, a analizę, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, trzeba rozpocząć od rozważenia, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a następnie ustalić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, w końcu zaś ocenić, czy pomimo zaistnienia tych okoliczności strona mogła bronić swych praw w procesie. Dopiero w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych przesłanek można przyjąć, że strona została pozbawiona możliwości działania (zob. uzasadnieniu wyroku SN z dnia 28 marca 2008 r., V CSK 488/07, LEX nr 424315).

W zażaleniu pozwana powołuje przepisy art. 5 i art. 117 k.p.c. oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 k.c., łącząc pozbawienie jej możliwości obrony swych praw z odmową ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu. Tymczasem, jak wyjaśniono w judykaturze (por. wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2008 r., CSK 564/07, LEX nr 424339) odmowa ustanowienia dla strony adwokata z urzędu nie usprawiedliwia zarzutu nieważności postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw. Również zarzuty naruszenia przepisów związanych

z dowodzeniem, nie mieszczą się w zamkniętym katalogu podstaw nieważności (por. wyrok SN z dnia 8 lipca 2011 r., IV CSK 603/10, LEX nr 1001332).

Pozwana nie sprecyzowała zresztą bliżej sposobu naruszeń wskazanych w zażaleniu przepisów. A należy przypomnieć, że powołane w skardze dowody były znane Sądowi Apelacyjnemu i były przedmiotem oceny Sądów obu instancji. Gołosłownie więc, w oderwaniu od sformułowanej podstawy wznowienia (art. 403 § 2 k.p.c.), jak i podstawy wprost nie wysłowionej (art. 401 pkt 2 k.p.c.), twierdziła o zaistnieniu podstaw wznowienia i ich zgłoszeniu w czasie właściwym (art. 407 § 1 k.p.c.).

Z powyższych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji. O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 i art. 108 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c., mając na uwadze bardzo trudną sytuację finansową pozwanej.